

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 13. september 2023
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Julie Kjærulf
Sagsnr.: 2022-490-0346
Dok.: 2740012

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

I. Høringen

Et udkast til forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) har i perioden fra den. 6. januar 2023 til den 3. februar 2023 på dansk og grønlandsk været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Barnets Tarv Nu, Bryd Tavsheden, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldsramte, Danner, Dansk Kvindesamfund, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Dialog mod vold, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Everyday Sexism Project Danmark, Exitcirklen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen Grønlandske Børn, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, Hjælp Voldsofre, Institut for

Menneskerettigheder, Joan-Søstrene, Justitia, Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit (Ligestillingsrådet i Grønland), KL, Kvinderådet, Kvininfo, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kredsdommerforeningen, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen Børn og Samvær, Landsforeningen for børn og forældre, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Lev Uden Vold, Mary Fonden, MIO (Børnetalsmanden), Mødrehjælpen, Nunatsinni Advokatit, OAK Foundation Denmark, Offerrådgivningen i Danmark, PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet, Politiklagenævnet i Grønland, Qeqqata Kommunua, Red-Safehouse, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kord, SAVN, TUBA, Unicef Danmark, Vestre Landsret, VIVE og Østre Landsret.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra: Dansk Kvindesamfund, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Domstolsstyrelsen, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder og Børn, Landsorganisation for Kvindecentre, Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit (Ligestillingsrådet i Grønland), Red Barnet, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

II. Høringssvarene

1. Generelt

Vestre Landsret ønsker ikke at udtale sig om lovforslaget.

Danske Regioner, Domstolsstyrelsen, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder og Børn, Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Østre Landsret har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Dansk Kvindesamfund, Det Kriminalpræventive Råd, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Landsorganisationen af Kvindecentre, Ligestillingsrådet i Grønland og Red Barnet er positive over for, at der indføres en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i kriminalloven.

Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder bemærker, at kriminaliseringen er i overensstemmelse med Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen), som Grønland har besluttet, at de ønsker at tiltræde.

2. Definitionen af psykisk vold

Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Ligestillingsrådet i Grønland anfører, at det kan være relevant at udvide bestemmelsens anvendelsesområde til andre relationer end nære relationer. **Grønlands Råd for Menneskerettigheder** henviser bl.a. til, at kriminallovens § 37 kriminaliserer vold, trusler, hån mv. mod embedsmænd i tjeneste, og der bør være samme fokus på, at disse embedsmænd kan blive udsat for psykisk vold.

Det Kriminalpræventive Råd og Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at lovteksten udformes, så bestemmelsen beskytter alle i nære relationer mod psykisk vold, uanset gerningspersonens tilknytning til husstanden.

Det Kriminalpræventive Råd bemærker, at psykisk vold også kan forekomme mod anbragte børn begået af personale på et opholdssted.

Der er lagt op til, at den foreslåede bestemmelse om psykisk vold skal finde anvendelse på gerningsmænd, som "tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand". Det bemærkes, at det foreslåede svarer til anvendelsesområdet for den danske bestemmelse om psykisk vold i straffelovens § 243. Justitsministeriet finder, at det er mest hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at foretage en afgrænset kriminalisering af psykisk vold til nære relationer, hvor gerningsmanden har en tilknytning til forurettedes husstand. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at flere organisationer, der beskæftiger sig med psykisk vold, i forbindelse med

indsættelsen af en tilsvarende bestemmelse i den danske straffelov, pegede på, at der er et særligt behov for en kriminalisering af psykisk vold i nære relationer, fordi krænkelser i nære relationer opleves som særligt indgribende for en forurettet, som kan opleve, at det er svært at finde et "frirum" fra den psykiske vold eller at flygte herfra. Der er således tale om en særligt sårbar gruppe, der vurderes at have et stort behov for beskyttelse.

3. Psykisk vold over for børn

Red Barnet anbefaler, at det i lovbemærkningerne understreges, at børn, der gentagne gange er vidne til fysisk eller psykisk vold i nære relationer, de facto selv udsættes for psykisk vold, som kan medføre alvorlige skadevirkninger.

Som det fremgår af pkt. 2.3 i lovforslaget, bør det indgå som en skærpende omstændighed i forbindelse med rettens fastsættelse af foranstaltning, hvis et barn overværer psykisk vold mod en nærtstående person. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til den foreslåede § 88 a, at krænkende adfærd kan foreligge, hvis en person overværer handlinger over for sine nærmeste, der opleves som ubehagelige eller chokerende, f.eks. hvor et barn overværer vold, psykisk vold eller andre overgreb over for barnets forældre eller søskende. Justitsministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til at præcisere dette yderligere i lovforslagets bemærkninger.

4. Negativ social kontrol

Red Barnet anfører, at det bør understreges, at negativ social kontrol ikke kun forekommer mellem voksne, men også finder sted ved f.eks. forældres negative sociale kontrol af børn.

Den foreslåede bestemmelse om psykisk volds sidste led præciserer, at udøvelsen af negativ social kontrol udgør psykisk vold. Kerneområdet for negativ social kontrol angives i lovforslagets bemærkninger til den foreslåede § 88 a som et ægteskab eller en lignende samlivssituation, der i kraft af sit indhold fastholder en person med det formål at lægge pres på en person til at træffe eller undlade at træffe bestemte livbeslutninger vedrørende skilsmisse, ophør af samliv, bopæl eller uddannelse. På samme måde bemærkes det, at der kan være tale om psykisk vold ved negativ social kontrol af børn, hvilket blandt andet kan komme til udtryk som begrænsning af individets muligheder for at træffe alderssvarende valg for sit eget liv,

herunder sociale liv, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse og job, fastholdelse i uønskede relationer og gennem isolation og overvågning.

5. Videoafhøring af ofre

Dansk Kvindesamfund anfører, at det skal være muligt for alle, der anmelder psykisk vold at blive videoafhørt.

Med lovforslaget sidestilles psykisk vold med fysisk vold i en række henseender. Det fremgår af § 340 a, stk. 1, i retsplejelov for Grønland, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen. Med lovforslaget foreslås en ændring af § 340 a, stk. 1, nr. 2, litra b, således at personer under 15 år kan blive videoafhørt i sager om psykisk vold, ligesom i sager om fysisk vold.

6. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Dansk Kvindesamfund anfører, at lovforslaget ikke indeholder en ligestillingsvurdering.

Det fremgår af pkt. 2.8.12.1 i Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet, at ligestillingsvurdering af lovforslag skal foretages i alle tilfælde, hvor det er relevant, og hvor eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser vurderes at være væsentlige. Hvis lovforslaget ikke forventes at have sådanne konsekvenser, bør det ikke oplyses i bemærkningerne.

Justitsministeriet har i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget om en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i kriminalloven foretaget en sådan vurdering. Det er Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget umiddelbart ikke vil have ligestillingsmæssige konsekvenser. Justitsministeriet har i forbindelse med denne vurdering lagt vægt på, at lovforslaget ikke vil have forskellige konsekvenser for kvinder og mænd, da den foreslåede bestemmelse om psykisk vold finder anvendelse på samme vilkår for både mænd og kvinder. Dette gør sig gældende, uanset om det ene køn må forventes at blive overrepræsenteret som gerningsperson eller ej.

7. Om forebyggende indsatser mv.

Dansk Kvindesamfund, Hjælp Voldsofre og Landsorganisation af Kvindekrisecentre anfører, at der skal afsættes midler til uddannelse og formidling af den nye bestemmelse, så den nye bestemmelse kan blive implementeret i praksis, herunder hos politiet, anklagemyndigheden og domstolene.

Institut for Menneskerettigheder, Landsorganisationen af Kvindecentre og Det Kriminalpræventive Råd anfører, at der sideløbende med bestemmelsen bør iværksættes forebyggelses- og oplysningsinitiativer i Grønland.

Dansk Kvindesamfund anfører, at der bør udvikles nye tilgange og metoder til efterforskning og bevissikring i sager om psykisk vold, herunder brug af digitale spor, beretninger fra omgangskredsen og erklæringer fra relevante fagpersoner. Det findes beklageligt, at der ikke er anført nogen merudgift for stat, kommuner og regioner i lovforslaget.

Dansk Kvindesamfund foreslår, at dokumentationskravene ved anmeldelse skal tydeliggøres, og ansvaret for dokumentation skal ikke ligge hos offeret/anmelderen.

Lovforslaget indeholder i pkt. 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger et afsnit om Justitsministeriets vurdering af de forventede økonomiske konsekvenser. Det fremgår af pkt. 3, at Justitsministeriet har vurderet, at lovforslaget forventes at have begrænsede merudgifter. Der forventes få sager om psykisk vold, som i det væsentlige vil være sager, hvor der foretages samtidig kriminalretlig forfølgning for andre lovovertrædelser, herunder f.eks. vold eller trusler. Der vil formentlig i meget få sager årligt blive indledt kriminalretlig forfølgning for overtrædelse af den foreslåede § 88 a uden en samtidig kriminalretlig forfølgning af andre forhold. Det er bl.a. på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at lovændringen vil medføre begrænsede merudgifter på ministeriets område. Merudgifterne vil derfor blive afholdt inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme.

Bemærkningerne i pkt. 3 har ikke til formål at give anvisninger om, hvorledes sager om psykisk vold skal behandles eller prioriteres af myndighederne. Sager vedrørende den foreslåede bestemmelse om psykisk vold forudsættes således – på samme måde som andre sager – at blive behandlet med den fornødne omhu og hurtighed og under hensyn til sagens

omstændigheder og sagens karakter i øvrigt. Det bemærkes i øvrigt, at bemærkningerne i pkt. 3 ikke indebærer, at der ikke skal afholdes midler til politiets og anklagemyndighedens implementering af den foreslåede bestemmelse om psykisk vold.

I forbindelse med indførelsen af bestemmelsen i den danske straffelov udarbejdede Rigsadvokaten retningslinjer for anklagemyndighedens behandling af disse sager. Herudover udarbejdede Rigsadvokaten anbefalinger til, hvordan afhøringer af forurettede, sigtede/tiltalte og vidner bør foretages i sager om psykisk vold. Dette materiale er også tilgængeligt for Grønlands Politi. Justitsministeriet kan endvidere oplyse, at Rigspolitiet i samarbejde med Grønlands Politi vil udarbejde en vejledning om håndtering af sager om psykisk vold. Vejledningen vil blive udarbejdet med udgangspunkt i den vejledning, der blev udarbejdet ved kriminaliseringen af psykisk vold i straffeloven, og vil fungere som et opslagsværk for den enkelte medarbejder, der håndterer sager om psykisk vold. Vejledningen vil også fastsætte nærmere retningslinjer for politiets håndtering af sager om psykisk vold, herunder identificering, registrering, risikovurdering og efterforskning af sagerne samt iværksættelse af hjælpe- og beskyttelsesforanstaltninger.

III. Lovforslaget

I forhold til det lovudkast, som har været sendt i høring, indeholder det fremsendte lovforslag ikke indholdsmæssige ændringer, men der er foretaget enkelte justeringer af sproglig og lovteknisk karakter.